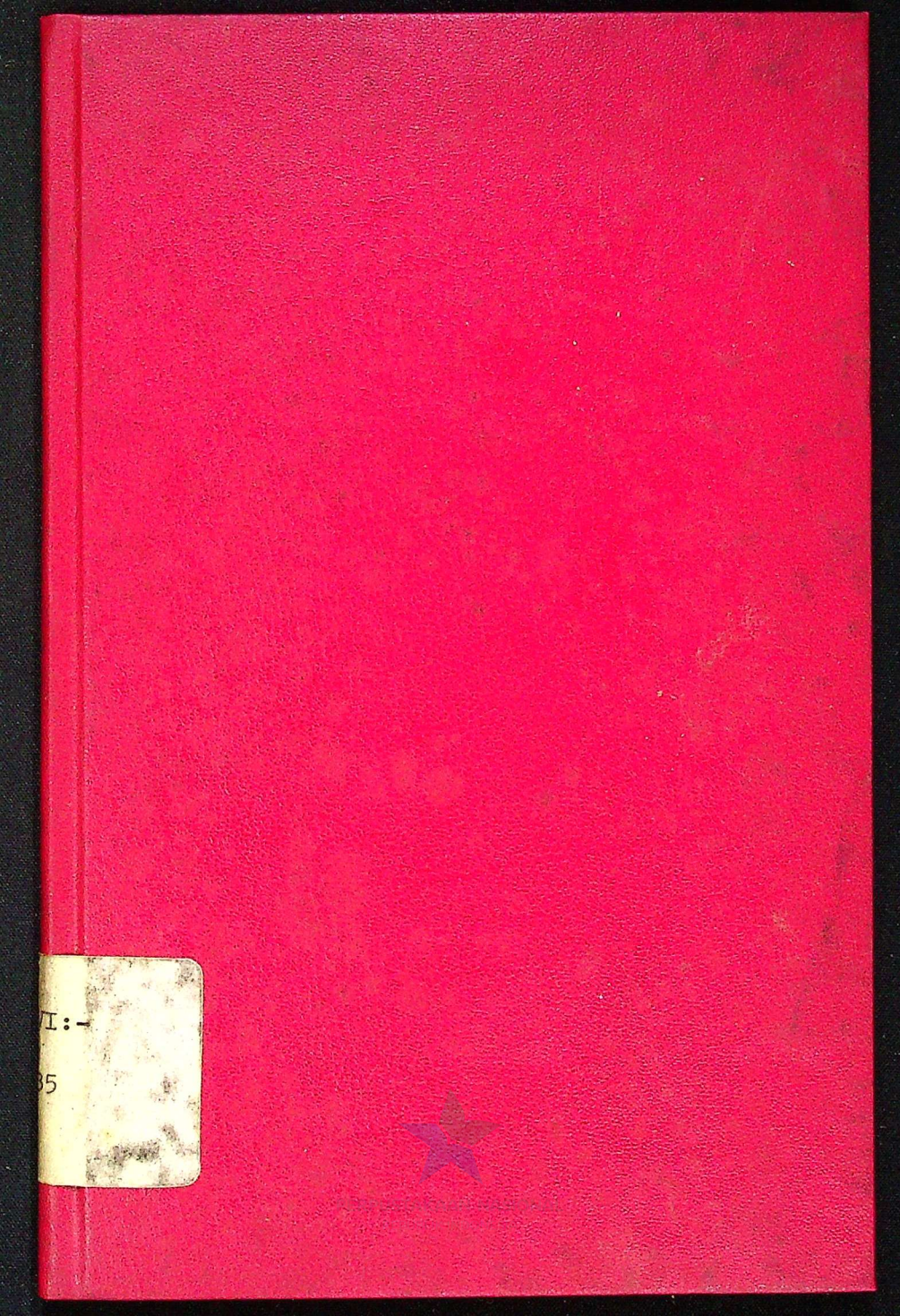
VI:-
35

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI
145.

VI-35

EMENT

VOOR DE

SCHIETOEFENINGEN DER INFANTERIE

VAN HET

INDISCH LEGER.

(Met één plaat en twee model-staten.)

Batavia,
TER LANDS-DRUKKERIJ.
1847.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENW
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

18 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 29 - 06 - 2010
Nomor Induk : 528/PN-MUSELIM/10
BIB - ID : 7808760
ITEM - ID : 0000308004 73
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL

REGLEMENT

VOOR DE

SCHIETOEFENINGEN

DER

INFANTERIE VAN HET INDISCH LEGER.

Inrigting van het Onderwijs.

Het onderwijs zal bij de verschillende korpsen kompagniesgewijze plaats hebben. De kommandant der kompagnie is bij den kommandant van het korps-verantwoordelijk voor de goede leiding van het onderwijs. Onder zijne orders zullen de officieren en onder-officieren, zooveel mogelijk, die onder-afdeelingen der kompagnie onderwijzen, bij welke zij behooren.

De beginselen van het onderwijs zullen aan een niet te groot aantal manschappen te gelijk worden geleerd. Eene sectie zal het maximum wezen.

Alvorens met dat onderwijs aan te vangen, zal de kommandant van het korps zich overtuigen, dat de officieren en onder-officieren in staat zijn om hetzelve te geven.

De voorbereidende cursus zal ieder jaar geheel worden doorloopen.

Behalve den inhoud van dit reglement, moeten de officieren en onder-officieren de kogelbaan, de as- en vizierlijnen van het geweer, de oorzaken der afwijkingen van den kogel, enz., kunnen verklaren.

De handleiding der artillerie voor alle wapenen (krijgskundige leercursus voor de militaire akademie te *Breda*) geeft hetgeen daarvoor noodig is genoegzaam aan.

Het onderwijs zal in drie hoofddeelen worden verdeeld, als:

Eerste deel. Voorbereiding, bevattende: onderrigt in de kennis, zamenstelling en het onderhoud van het geweer.

Tweede deel. Voorbereidende oefeningen tot het eigenlijke schijfschieten, inhoudende: het rigten, aanleggen, aftrekken, afbranden en schieten met losse patronen.

Derde deel. Het eigenlijke schijfschieten; de beoordeeling van afstanden; gevolgd door eenige oefeningen om in verschillende houdingen enz., alsmede op gedeeltelijk gedekte en op beweegbare schijven, te leeren schieten.

EERSTE DEEL.

Voorbereiding.

Voor de kennis der verschillende deelen van het geweer, en van het uiteen nemen en in elkander zetten van hetzelve, zal men bovengenoemde handleiding volgen, of wel die, welke door den luitenant adjudant *Melmer*, ten behoeve der officieren van wapening, geschreven is. Men zal van den man vorderen, dat hij al de deelen van het geweer naauwkeurig kent, en derzelver bestemming en nut kan aanwijzen; dat hij het geweer goed uiteen weet te nemen en weder in elkander kan zetten; dat hij kleine gebreken, vooral in het slot, weet aan te wijzen; dat hij naauwkeurig de regelen kent om zijn geweer schoon te houden; enz.

Men zal bij dit onderwijs als grondregel aannemen, dat die naauwkeurige kennis van het geweer voor eene verdere goede en doelmatige behandeling van hetzelve onmisbaar is.

TWEEDE DEEL.

Voorbereidende oefeningen tot het eigenlijke schijfschieten.

1e. Rigten.

De onderwijzer rigt het geweer zelf, door middel eener rigt-machine, zoo juist mogelijk op het doel (de roos der schijf), zoodanig, dat men den bovenkant der vizier-korrel, door het midden der insnede des viziers, ter hoogte van de bovenzijde dier insnede ontwaart, (gestreken korrel: zie

figuur 1), en het mikpunt zelf zich weder even boven den korrel vertoont. (*).

De onderwijzer laat daarna den man over den loop zien, hem de punten aanwijzende waarover hij moet vizeren, alsook hoedanig hij het mikpunt moet zien. Om zich te overtuigen, dat de man goed over de aangewezen punten vizeert, gaat de onderwijzer voor den tromp staan, en ziet over de korrel en het vizier (†), als wanneer hij het oog van den man juist over het midden van laatstgemeld deel moet kunnen waarnemen.

Na zulks eenige malen te hebben herhaald, laat hij den man zelf rigten, en ziet telkens na, of hij zulks goed doet. De onderwijzer verbetert de gemaakte fouten, en merkt die den man op. Men herhaalt deze oefening zoo lang tot de man goed kan rigten.

Zijn er manschappen die het linker oog niet kunnen sluiten, dan zal men toestaan, na alvorens alle middelen om hun dit te leeren te hebben beproefd, dat zij met beide oogen open leeren rigten.

Bij het rigten zal men den man te gelijker tijd de hoogten van aanleg op de verschillende afstanden leeren: — op de schijven, die tot het rigten worden gebezigd, zullen dus die hoogten moeten zijn aangegeven.

Bij gebrek eener rigt-machine kan men van het volgende hulpmiddel gebruik maken:

Eene gewone kazerne-bank, van 4 rijnlandsche voeten lengte, wordt omgekeerd op eene tafel gelegd.

Tegen eene der pooten bevestigt men eenen klamp, waarin het voorste gedeelte van het geweer ligt (fig. 2); terwijl het gedeelte der lade, grenzende aan de versterking, op het verbindings-hout, hetwelk de beide andere pooten vereenigt, rust, en door een bamboesje in die ligging wordt bevestigd (fig. 3.)

Het einde der bank, werwaarts de tromp van het geweer gekeerd is, wordt door eene houten pin met de tafel veree-

---

(*) Bij de behandeling met het geweer zonder vizier, leze men: »Zoodanig, dat het mikpunt rakelings boven de vizier-korrel »zigtbaar is, daarbij goed achter over het midden van het hoogste »gedeelte van den loop (de kamer) en over het hoogste gedeelte »van de korrel heen ziende. De midden- en onderbanden moeten »door de kamer voor het oog verborgen zijn."

(†) Met het geweer zonder vizier: »en ziet over de korrel »en het achterste gedeelte van den loop, als wanneer, enz."

rigd, zoodat de bank om dezelve, als om eene spil, kan draaijen; eene houten wig, onder het andere einde geschoven, dient om het geweer eene verticale beweging te geven (fig. 4.)

De man plaatst zich nu aan de linker zijde van het geweer, legt zijne wang tegen de kolf, en geeft alsdan aan de bank, door dezelve met beide handen aan het einde aan te vatten, de horizontale beweging, welke noodig is om de vizierlijn in de rigting van het doel te brengen; waarna hij die lijn de noodige élévatie geeft, door de bank met de linkerhand vast te houden, de steel van de wig met de regterhand aan te vatten, en alsdan deze, naarmate dit noodig is, verder onder de bank te schuiven of terug te trekken.

2e. Het aanleggen.

a. Uit de vrije hand.

De man maakt front naar het doel, verwijdert de voeten ongeveer een pas van elkander, maakt half regts-om, verdeelt het gewigt van het ligchaam op de beide voeten, en trekt het bovenlijf eenigzins terug. De greep van het geweer wordt met de regterhand omvat, de linkerhand aan den onderband, zoo als dit in het exercitie-reglement staat voorgeschreven. De haan wordt bij deze oefening niet gespannen. De man steunt het geweer tegen den regter schouder, brengende daarbij den regter elleboog, even als de jagers, ten naasten-bij ter hoogte van den schouder, en den voorsten vinger der regterhand met het middelste lid onder aan tegen den trekker, zorgende dat de regterhand de greep niet los laat. De linkerhand bezigt hij zoo als in het exercitie-reglement is voorgeschreven.

Het geweer moet naarmate de hals van den man langer of korter is, hooger of lager tegen den schouder geplaatst worden, in dier voege, dat hij goed over den loop kan zien, zonder in de noodzakelijkheid te wezen om zijn hoofd te veel vooruit te brengen. De neus zou anders te digt bij den duim komen, en den man vreesachtig maken, om zich bij de ontbranding der lading te beschadigen.

De onderwijzer moet zich dikwerf vóór den man begeven, en op een zijner oogen doen rigten, om te onderzoeken of het oog geplaatst is, zoo als bij het rigten is voorgeschreven.

De stand van den man moet ongedwongen, doch vast zijn; de spieren evenwel niet te veel gespannen, om het beven voor te komen.

b. Aangeleund tegen eenig voorwerp.

De positie blijft dezelfde, uitgenomen dat de linkerarm in deszelfs geheele lengte wordt uitgestrekt, en de hand tegen eenen boom of paal wordt aangeleund, terwijl het geweer door den duim of wel door de voorste vingers, naarmate men langs de regter- of linkerzijde van het voorwerp wil schieten, wordt aangedrukt.

Bij dit aanleggen kan men zeer goed gebruik maken van de galerij palen der kazerne, of van de boomen, die zich in derzelver omtrek bevinden.

Men moet den man, met ontwikkeling van reden, opmerken, dat het voor zijne persoonlijke dekking voordeelig is, zijn geweer langs de *regterzijde* van het steunpunt te houden.

Algemeene bemerkingen omtrent het aanleggen.

Beide wijzen van aanleggen vorderen dat het geweer zoodanig gehouden worde, dat de as- en vizierlijnen zich steeds in hetzelfde verticale vlak bevinden; men mag bijgevolg den loop van het geweer noch naar zich toe, noch van zich af draaijen.

Het aanleggen moet zoo lang worden herhaald, tot de man het, geheel werktuigelijk, met zoo veel juistheid weet te doen, dat wanneer hij met gesloten oogen het geweer tegen den schouder steunt, en vervolgens het regteroog opent, dit oog zich alsdan in de vizierlijn bevindt, en het mikpunt ten naastenbij in het verlengde dier lijn gelegen, en alzoo slechts eene kleine beweging van het geweer noodig is, om die lijn in de rigting van dat punt te brengen.

Dit gedeelte van het onderwijs is van groot belang, en moet daarom veelmalen worden herhaald; niet slechts gedurende het onderwijs, maar telkens wanneer de man het geweer in handen neemt. Bij elke geschikte gelegenheid moeten de officieren door de manschappen kleine proeven laten doen met op zich te laten mikken, en hun vragen te doen betrekkelijk die oefening.

De manschappen, die daarbij onbedreven bevonden worden, moeten opgeschreven, en afzonderlijk in de kazerne onderwezen worden.

Men moet den man inprenten, om gedurende de exercitiën steeds een voorwerp te nemen, waarop hij mikt; en dat hij als tirailleur van alle dienstbare voorwerpen moet gebruik maken om zijn geweer daartegen aan te leunen, en zijn schot

te verzekeren. Zonder juisten en vasten aanleg, die alleen door aanhoudende oefeningen wordt verkregen, kan men geen goed schutter worden.

3e. Aftrekken.

Bij deze oefening moet de haan gespannen worden.

Het aanbeeldje van het slag-geweer zal worden voorzien van een rond stukje dik zool-leder, waarvan de middellijn iets grooter is, dan de uitwendige middellijn van den kop des haans, en in welks midden een gat is doorgeslagen tot doorlating van de kegelvormige stift. (*)

Men kan ook bij het aftrekken der slag-geweren, (vooral van die, bij welke het schoorsteentje op den loop is geplaatst), van het volgende hulpmiddel gebruik maken:

Een sterk koord of touw wordt om de stift van den haan geslagen, en om de greep van den kolf stevig en zoodanig vastgebonden, dat de haan bij het aftrekken slechts de helft of twee derde van zijnen weg kan afleggen, en dus de kegelvormige stift van het schoorsteentje niet kan aanraken.

Het aftrekken moet geschieden door de drukking van den voorsten vinger tegen den trekker langzaam en ongevoelig te vermeerderen, tot dat de haan overslaat. Het geweer moet tevens zoo nabij mogelijk op het doel gerigt blijven. In den beginne moet die drukking langzaam worden verrigt, en zonder rukken: wordt dit veronachtzaamd, dan ontstaan de misschoten. (†)

Alle beweging van het hoofd, van den arm of van de hand, het sluiten der oogen en het adem halen, moeten hierbij zorgvuldig vermeden, en de oefening zoo lang voortgezet worden, tot de man zich zal hebben eigen gemaakt om den haan juist op het oogenblik te doen overslaan, dat het mikpunt zich in de rigting van de vizierlijn vertoont.

Om daartoe gemakkelijk te geraken, moet de man opletten, welken graad van drukking op den trekker noodig is, om den haan te doen overslaan, en die drukking nagenoeg aanbrengen, zoodra hij het geweer ten naastenbij in de rigting van het doel gebragt heeft; opdat, wanneer het mikpunt

---

(*) Het silex-geweer zal van eenen houten vuursteen worden voorzien.

(†) Wanneer het aftrekken eene te groote krachts inspanning vordert, hetgeen voor de rigting zeer nadeelig is, moet het slot door den geweermaker verbeterd worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zich juist in de vizierlijn bevindt, er slechts eene geringe vermeerdering van druk noodig zij, om het geweer te doen afgaan.

Ten einde zich te overtuigen, dat de man het bovenstaande behoorlijk nakomt, zal de onderwijzer hem dikwijls op een zijner oogen doen rigten. Van die standplaats zal hij gemakkelijk de gemaakte fouten kunnen ontwaren en verbeteren. Wanneer de onderwijzer aan de regterzijde van den man staat, zal hij tevens opletten, dat deze het regter oog niet vóór het aftrekken sluit.

Zoodra de man eenigzins in het aftrekken geoefend is, moet hij de opvolgende vermeerdering van druk tegen den trekker langzamerhand zoodanig versnellen, dat het aftrekken op het laatst even spoedig plaatst heeft, als of hij zulks met eenen ruk verrigtte, doch zonder dat men daarom eenige verandering kan bespeuren in de rigting van het geweer.

4e. Afbranden van het slaghoedje. (*)

Het afbranden dient om den man zoogenaamd vuurvast te maken; hetgeen wil zeggen, dat hij bij de ontbranding der lading het hoofd volstrekt niet beweegt, en de oogen in het geheel niet of slechts voor een oogenblik sluit.

Er zijn schutters, die de oogen bij de ontbranding van het schot open houden, en om zoo te zeggen, door het vuur heen zien; doch zulke schutters zijn schaars.

Het doel dezer oefening is alleen om den man te leeren zijn oog niet te sluiten vóór de ontbranding; omdat hij anders niet in staat zoude zijn, het aftrekken juist te doen op den oogenblik, dat hij het voorwerp goed in 't vizier heeft. Ook bij dit onderwijs zal de onderwijzer zich daarvan overtuigen door zich vóór den man te plaatsen, van tijd tot tijd op zijne oogen te doen rigten, en hem na elke ontbranding te vragen, of het geweer zich bij die ontbranding in de rigting, of wel regts of links, boven of beneden dezelve bevondt. Door zijne standplaats vóór den man kan zich de onderwijzer gemakkelijk van de waarheid der antwoorden overtuigen.

Dit gedeelte van het onderwijs vordert veel oplettendheid; want het sluiten der oogen vóór de ontbranding der lading, is één dier gebreken bij den soldaat, die het menigvuldigste

(*) Bij het silex-geweer: »van het pankruid."

PERPUSTAKAAN NASIONAL

worden opgemerkt. Het behoeft wijders geen betoog, dat men bij dit gebrek geen goed schutter kan zijn.

Om den man te overtuigen, dat hij volgens de voorgeschrevene regels heeft aangelegd, zal men hem van tijd tot tijd op de pit van eene brandende kaars, of op een ontstoken lampen-pitje doen mikken, in dier voege, dat de tromp van het geweer op omstreeks eene el van de vlam verwijdert zij, en voorts laten aftrekken. Indien de man goed gemikt, en zijn geweer bij het aftrekken onbeweeglijk gehouden heeft, dan zal de lucht, welke uit den loop voortgestuwd wordt, door de ontwikkelde gas van het ontbrande slaghoedje, steeds het licht uitblazen.

5e Het schieten met losse patronen.

Dit heeft tot doel om den man meer en meer vuurvast te maken. De onderwijzer, geplaatst aan de regterzijde van den man, zal toezien, dat hij in alles het boven geleerde goed nakomt, en hem telkens vragen, waarop, bij het losgaan van het schot, zijn geweer gerigt was.

DERDE DEEL.

Het schieten op de schijf, enz.

Er zal op de afstanden van 50 tot 300 passen, met 50 opklimmende, worden gevuurd. (*)

De aanleg-hoogten bij de slag-geweren met visier (†), en met 9 wigtjes lading, zijn als volgt:

Op 50 tot 150 passen op 1,10 Ned. el boven den grond, of op de onderbuik van den man.

Op 200 passen 1,30 Ned. el boven den grond, of op de borstholte.

Op 250 passen 1,70 Ned. el boven den grond, of op het hoofd.

(*) Doch met de silex-geweren zal dit niet verder worden uitgestrekt dan tot op 200 passen.

(†) De aanleg-hoogten bij de geweren zonder vizier zijn ten naasten bij als volgt:

Op 50 en 100 passen op 1,25 Ned. el
» 150 idem » 1,60 id. id. } boven den grond.
» 200 idem » 2,15 id. id.

Op 300 passen 1,90 Ned. el boven den grond, of op den bovenkant van het hoofddeksel. (*)

De schijf (fig. 5) zal 2,50 Ned. ellen in het vierkant moeten zijn.

Eene verticale streep van 0,02 Nederlandsche el breedte deelt dezelve in twee gelijke deelen. Op die streep worden door zwarte cirkels van 0,15 Nederlandsche el middellijn de hoogten van aanleg aangewezen. Twee verticale streepen, op eenen onderlingen afstand van 0,60 Nederlandsche el, geven de breedte aan, die een man in het gelid beslaat; en twee andere verticale streepen, op eenen onderlingen afstand van 1,50 Nederlandsche el, circa de breedte van drie man, naast elkander geplaatst; de geheele breedte der schijf geeft ten naastenbij de front breedte aan van vijf man. De hoogte van het infanterie front wordt aangewezen door eene horizontale streep op 1,70 Ned. el boven den grond; terwijl het kavallerie front door de hoogte der schijf wordt aangegeven. (†)

Bovendien bevindt zich nog om den ondersten cirkel der schijf een vierkant van 6 Ned. palmen hoogte en breedte. (§)

Er zullen twee klassen van schutters zijn:

De laagste of tweede klasse zal op de bepaalde afstanden, met behulp van eenen schietpaal en uit de vrije hand, op de schijf schieten.

(*) Uit het verschil der aanleg-hoogten tusschen 150,200 en 250 passen, blijkt, dat de aanleg-hoogte op 300 passen te klein is; maar aangezien men, op troepen vurende, geen ander mikpunt heeft als het hoofd-deksel van den man, heeft men zich tot deze moeten bepalen; dus zal op 300 passen het meerendeel der regtstreeksche treffers beneden het midden der manslengte vallen.

(†) Bij het vervaardigen der schijf zal dienen gelet te worden, dat de breedte der streepen, die voor allen op 0,02 Ned. el wordt bepaald, de hiervoren gemelde afmetingen niet vergroote, en dus van buiten naar binnen worde genomen.

(§) Op de schijf voor het geweer zonder vizier, die dezelfde afmetingen heeft als de hierboven beschrevene, is de roos op 0,95 Ned. el van den grond geplaatst; zijnde de plaats, waar de kogels bij eene aanleg-hoogte van 1,25 Ned. el gemiddeld treffen, met eene lading van 10 wigtjes voor het silex-, en van 9 wigtjes voor het gepercussionneerde geweer, zonder vizier. Om dezen cirkel is een vierkant van 0,6 Ned. el zijde beschreven, en worden de aanleg-hoogten voorts door zwarte cirkels aangewezen. (Zie figuur 5a.)

Tot schietpaal gebruikt men eenen houten paal van 1½ à 2 Ned. palmen middellijn en 3 Ned. ellen hoogte. Dezelve wordt ter diepte van 1 Ned. el vertikaal in den grond geplaatst, en daarin stevig bevestigd.

De eerste klasse zal uit die schutters bestaan, welke aan de vereischten der tweede klasse hebben voldaan.

Zij zullen geoefend worden in het beoordeelen van afstanden; het schieten, in verschillende houdingen, op gedeeltelijk bedekte en op beweegbare schijven; het schieten van de laagte naar de hoogte, en omgekeerd; op schijven *en tirailleur* opgesteld; op schijven eene linie infanterie voorstellende; enz.

Laagste of tweede klasse.

Tot grondregel wordt aangenomen, dat geen schutter op grooter afstanden zal schieten, dan na aan zekere voorwaarden op de naast kleinere te hebben voldaan.

Die voorwaarden zijn als volgt:

Aangelegd aan de schietpaal.

Op 50 passen, 5 schoten; alle 5 in het infanterie front, binnen het vak van 0,60 Ned. el breedte.

Op 100 id. 5 schoten; alle 5 in het infanterie front; 4 binnen het vak van 0,60 Ned. el breedte; 1 kan in het vak van 1,50 Ned. el breedte zijn.

Op 150 id. 5 schoten; waarvan 4 in het front van 3 man (en van deze ten minste 2 in het vak van 0,60 Ned. el breedte), en 1 minstens in de schijf.

Op 200 id. 5 schoten; 3 in het infanterie front, en van deze 2 in het vak der drie mansbreedte, 1 in de schijf, kavallerie front, en 1 mag mis zijn.

Op 250 id. 5 schoten; waarvan 3 in de schijf.

Op 300 id. 5 schoten; waarvan 2 in de schijf.

Op beide laatste afstanden zal slechts aangeleund geschoten worden.

Uit de vrije hand.

Men zal niet op 50 maar op 100 passen beginnen. De voorwaarden zijn dezelfde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

De manschappen, die aan de bovengemelde voorwaarden hebben voldaan, gaan over in de eerste klasse, — en die, welke alsdan het bepaalde getal van 80 patronen nog niet hebben verschoten, zullen met de overige patronen, even als nader voor de eerste klasse zal worden gezegd, geoefend worden. Daarentegen zullen degenen, die niet alle afstanden hebben doorloopen, het volgende jaar weder van af de kortste distantie en aangeleund beginnen te schieten.

Voor het plaatsen der schijven zal een waterpas en effen terrein worden uitgezocht. Als de localiteit dit maar eenigzins toelaat, moet er plaats zijn om de kompagnie sectiesgewijze op vier schijven te gelijk te doen schieten. Deze moeten op eenen onderlingen afstand van ten minste 30 passen van elkander worden geplaatst. (*)

Eene van aarde opgeworpen hoogte zal als kogelvang dienen.

Op omstreeks tien passen voor en zijdelings van de schijf zal men eenen observatie-post gereed maken voor den waarnemer; welke, na elk schot, de plaats waar de kogel getroffen heeft, met een schijfje van 6 à 7 Ned. duimen middellijn, hetwelk aan de eene zijde wit en aan de andere zwart geverwd, en aan het einde van eenen stok bevestigd is, zal aanwijzen.

De witte zijde dient om de treffers in het zwarte, en de zwarte zijde om de treffers in het witte gedeelte der schijf aan te toonen. Eene rooilijn van 300 passen voor elke schijf wordt in gelijke deelen van 50 passen verdeeld. Die rooilijn moet naauwkeurig met passen van 0,75 Ned. el worden gemeten.

De man, die vuren moet, treedt vóór, en legt, naar mate hij is opgeklommen, zijn geweer langs den schietpaal, of uit de vrije hand aan. De onderwijzer zal daarbij met de meeste zorg waken, dat de gelegde gronden bij de voorbereidende oefeningen door vrees voor het schot niet worden verwaarloosd. Na ieder schot vraagt hij den man, vóór dat het raakpunt door den waarnemer is aangewezen, op welk punt zijn geweer gerigt was, op het oogenblik der losbranding.

Deze handelwijze zal de aandacht van den man zeer scher-

(*) Deze afstand moet als volstrekt minimum beschouwd worden; en als het terrein zulks maar eenigzins toelaat, moeten de schijven nog verder van elkander geplaatst worden, ter voorkoming van ongelukken, die vooral bij het schieten op groote afstanden te vreezen zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

pen, en hem gewennen het oog geopend te houden, tot op den oogenblik van de ontbranding der lading.

Bij het laden zal men toezien, dat de patroon, bij het in den loop doen, goed uitgeschud, en met het papier naar beneden in den loop gestoken wordt. De kogel moet met den laadstok slechts aangedrukt, *niet* (zoo als somtijds gedaan wordt) door forsche stooten aangezet worden, door welke verkeerde handeling de kogel hare bolvormige gedaante verliest, en grootere afwijking verkrijgt. (*)

Het slaghoedje moet goed vast op de kegelvormige stift gedrukt worden, zoodanig, dat de bodem van hetzelve het boven-vlak der stift aanraakt, alvorens men den haan nederlaat.

Bij de schiet-oefeningen zal men de manschappen opmerkzaam maken op de afwijkingen, welke door den wind veroorzaakt worden, vooral wanneer op meer dan 100 passen afstand gevuurd wordt. Naarmate de wind met min of meer kracht, regts of links in de kogel-baan valt, moet dus min of meer regts of links van de schijf aangelegd worden.

Eerste klasse.

De oefeningen worden alle jaren herhaald, en bestaan in:

1e. De beoordeeling van afstanden.
2e. Het schieten in verschillende houdingen, op verschillende afstanden.
3e. Het schieten van de laagte naar de hoogte, en omgekeerd.
4e. Het schieten op beweegbare voorwerpen.
5e. Het schieten in gelederen geschaard, op breede schijven.
6e. Het schieten *en tirailleur* en op gedeeltelijk bedekte schijven van eene mans breedte.

De manschappen zullen, voor dat zij beginnen, de voorbereidende oefeningen tot het eigenlijke schijfschieten even doorloopen. Die daaraan niet goed voldoet, treedt weder in

---

(*) Bij het laden der silex-geweren zal men zorgen, dat er niet te veel kruid op de pan wordt gedaan, ter voorkoming dat de lading te veel vermindert, en om dat, als de pan te vol is, het kruid op elkander gedrukt en verbrijzeld, en bij gevolg de verbranding vertraagd wordt.

Men moet de verbinding van het pankruid en de lading bevorderen, door het geweer eenige malen zachtjes met de kolf op den grond te stooten, vervolgens aan te zetten, het geweer in de linkerhand vlak te nemen, het slot eenigzins naar boven te draaijen, en eenige slagen op de kolf te geven.

de 2e klasse terug. Insgelijks zullen in de 2e klasse terug gebragt worden de manschappen, die bij het schieten blijken geven van de gelegde gronden te verwaarloozen, dan wel door gebrek aan ambitie bij hunne kameraden ten achter blijven.

3e. Beoordeeling van afstanden.

Men zal de afstanden, waarop men zich oefent, tot 600 passen uitstrekken; daarbij op de volgende wijze te werk gaande:

Men plaatst de manschappen op één gelid tegen over een man, die gekleed en gewapend is; laat hen één voor één den afstand beoordeelen, waarop hij zich van dien man bevindt, en teekent dien aan. Vervolgens treden allen te gelijk aan, en doet ieder man zoo veel passen als hij heeft opgegeven. Alsdan halt makende, kan hij zelf beoordeelen, hoeveel hij zich vergist heeft.

Men doet dit eerst op een vlak en effen terrein; en zoodra de man eenigzins geoefend is, herhaalt men hetzelve in doorsneden terrein, en laat hem ook de afstanden der verschillende terrein-voorwerpen schatten.

Men begint natuurlijk met kleine afstanden. (*)

2e. Het schieten in verschillende houdingen.

De tot deze klasse behoorende manschappen zullen op den afstand van 50 passen, in de gewone houding, de vijf kogels in het vak van 6 palmen lengte en breedte moeten brengen, alvorens over te gaan tot het vuren in de hieronder vermelde houdingen. Overigens is het aan den kompagnieskommandant overgelaten om te bepalen, hoeveel van de beschikbare patronen bij elke der volgende oefeningen door ieder man zullen verschoten worden.

Op een effen en open terrein, waar de tirailleur zich niet door terrein voorwerpen voor het vijandelijk vuur kan dekken, noch iets kan vinden om zijn schot te verzekeren, moet hij van de knielende en liggende houding gebruik maken.

(*) Zoowel bij de voorgaande als volgende schiet-oefeningen, zal men aan het eene gedeelte der manschappen het beoordeelen van afstanden leeren, terwijl het andere vuurt; — wanneer namelijk, door het getal derzelven, de tusschenpozingen der schietbeurten te lang zijn.

De knielende houding is als volgt:

Men zet de regterknie eenigzins ver, (circa 2 Rijnl. voeten), van de linkerhiel neder; buigt de regterhiel binnenwaarts naar beneden; laat het ligchaam goed naar achteren en zoo laag mogelijk doorzakken, en leunt de linker elleboog op de knie, in dier voege, dat de voorarm in bijna loodregten stand het geweer digt bij den beugel, met de hand ondersteunt. Daarna plaatst men de kolf tegen den regterschouder, enz.

Het laden geschiedt ook in geknielde houding.

Bij de liggende houding legt de man zich uitgestrekt op den buik; steunt op de beide ellebogen; houdt de linkerhand vooruit in de strekking van het ligchaam, in diervoege dat het geweer door dezelve tusschen den onderband en de versterking omvat wordt; plaatst de kolf tegen den regterschouder; enz.

Om te laden keert de man zich op de linkerzijde, steunt op de linker elleboog en voorarm, en trekt het geweer terug, tot dat het slot met de borst gelijk komt. In die houding *amorceert* hij, draait zich daarna op zijnen rug (*), brengt de patroontasch naar voren, en laat het geweer langs den buik, tusschen de beide beenen door, naar beneden glijden, tot dat de tromp zich ter hoogte van de borst bevindt; doet de patroon in den loop; schudt die uit, daarbij het geweer iets opheffende; trekt den laadstok; enz. Na volbragte lading herneemt hij zijne vorige stelling tot den aanleg.

Alvorens men de manschappen met kogels laat vuren, zullen zij in die houdingen het aftrekken, het plaatsen van het hoedje (†) en het schieten met losse patronen, gemakkelijk moeten kunnen verrigten.

3e. Het schieten van de hoogte naar de laagte, en omgekeerd.

Tot het schieten van de hoogte naar de laagte, en omgekeerd, bestaat niet in alle garnizoenen de gelegenheid. Waar zij echter is, zal men de manschappen daarin oefenen.

De wijze en hoogte van aanleggen is voor de afstanden, waarop men het geweer gewoonlijk gebruikt, dezelfde als

(*) Of wel blijft op den linker elleboog rusten, draait het geweer om, brengt de kolf naar voren, en schuift dezelve zoo ver weg, dat hij den patroon in den loop kan brengen; volbrengt overigens de lading, en neemt daarna zijne vorige houding weder aan.

(†) Met het silex-geweer; »het ontbranden van het pankruid."

bij het schieten op voorwerpen, die zich met den schutter in een horizontaal vlak bevinden.

Op groote afstanden, en wanneer de rigting eenen hoek van 15 of meer graden met den horizont vormt, zal men, van beneden naar boven vurende, lager, en in het omgekeerde geval hooger moeten aanleggen, dan bij gelijke omstandigheden op vlak terrein. (*)

4e. Het schieten op beweegbare voorwerpen en op schietgaten.

Hiertoe kan men van eene schijf gebruik maken, die op een raam of eene slede geplaatst is, voorzien van 4 raderen, en die door middel van lange touwen wordt voort getrokken.

Eenvoudiger, en doelmatig tevens, is het, twee palen (fig. 6) in den grond te plaatsen, dezelve door een sterk gespannen touw te vereenigen, en daaraan de schijf te hangen door middel van ringen van gevlochten rotting. De schijf, van gewone mat vervaardigd, is geplaatst in een vierkant raam van bamboezen latten, terwijl twee andere latten van boven en onderen tot meerdere stevigheid worden aangebragt. Overigens wordt de schijf met papier beplakt. Aan de bovenste lat zijn twee ringen, welke dienen om het touw te bevestigen, waarmede de schijf door manschappen heen en weder wordt getrokken. Onder aan dezelve hangt men een paar steenen, om het scheeftrekken tegen te gaan. Overigens is de schijf zoodanig gehangen, dat zij den grond bij het heen en weder trekken niet raakt. De beweging gaat gemakkelijk, en bootst zeer goed de matige of snelle bewegingen van menschen na.

De ruimte, die de schijf doorloopen kan, moet in het begin dier oefening vrij groot wezen, op dat de man tijd hebbe, zich tot het schot voor te bereiden. Naarmate de schutters vorderingen maken, kan die ruimte verminderd worden.

Wanneer het voorwerp zich zijdelings beweegt, moet vóór hetzelve, naar de zijde der beweging, worden aangelegd, en zulks in evenredigheid van den afstand, waarop men zich van hetzelve bevindt, en van deszelfs meerdere of mindere snelheid. De ondervinding moet hierbij tot leiddraad strekken. De kennis van den vlugttijd des kogels en van de

(*) Zie verder hieromtrent § 207 der *Handleiding tot de kennis der Artillerie*, uitgegeven bij de Militaire Akademie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

snelheid, waarmede het te beschieten doel zich beweegt, kunnen hierbij veel te gemoet komen.

Wanneer b. v. de eerste 100 passen door den kogel in $\frac{1}{4}$ seconde worden doorloopen, terwijl in denzelfden tijd door een voorwerp eenen halven pas wordt afgelegd, dan zou men eenen halven pas vóór het midden van dat voorwerp moeten aanleggen, om hetzelve in het midden te treffen.

Voorwerpen, die den schutter regtstreeks naderen, of zich van hem verwijderen, geven weinig of geen verschil in de wijze van aanleggen.

Om de tirailleurs de schietgaten met voordeel te leeren beschieten, kan men eene kleine borstwering opwerpen, voorzien van 2 of 3 *embrasures*; en achter deze laatste, op de punten waar de bedienings manschappen staan, verschillende kleine schijven doen plaatsen, waarop in grove trekken de omtrekken dier manschappen zijn aangegeven.

5e. Het schieten, in gelederen geschaard, op breede schijven.

Men plaatst daartoe vier schijven naast elkander, waarop, met een peloton, pelotons- en twee-gelederen-vuur, op verschillende afstanden, wordt uitgevoerd.

De uitkomsten worden voor elken afstand en voor elke soort van vuur afzonderlijk opgeteekend.

6e. Schieten op schijven van mans breedte, en tirailleur opgesteld.

Wanneer daartoe de gelegenheid bestaat, plaatst men de schijven in een doorsneden en bedekt terrein, met tusschen ruimten, even als eene tirailleur linie. Men zorgt dat de lijn der schijven een bijna gelijk front met de linie der tirailleurs uitmaakt.

De manschappen moeten bij deze oefening van alle daartoe dienstbare voorwerpen gebruik maken, om er hun geweer tegen of op te leggen, ten einde daardoor hun schot te verzekeren.

Kan er geen zoodanig terrein gevonden worden, dan plaatst men de schijven voor den kogelvang, laat de manschappen op verschillende afstanden, ook avancerende of retirerende, op die schijven vuren, en teekent de verkregen resultaten op iederen afstand afzonderlijk aan.

Bij elke kompagnie of elk detachement zal eene schietlijst aangehouden worden, volgens model No. 1.

Uit deze schietlijst zal de kompagnies-kommandant een rapport opmaken, omtrent de verkregen uitkomsten (model No. 2), welk stuk hij in duplo den kommandant van het korps (*), bij het einde der oefening zal aanbieden.

Dit rapport zal bevatten:

Voor de tweede klasse.

1e. Opgave van het aantal kogels, die op elken afstand de schijf hebben getroffen, en waar; — benevens het aantal der op die afstanden verschoten kogels; moetende voorts in die opgave worden aangeduid, welk aantal schoten gedaan is, aangelegd aan den schietpaal, en welk aantal uit de vrije hand.

2e. Opgave van het aantal manschappen, die geene vordering gemaakt hebben; met aanwijzing der afstanden, waarop dezelven zijn blijven staan.

Eerste klasse.

1e. Het verslag der oefeningen voor die klasse voorgeschreven, zoo duidelijk mogelijk uit een gezet.

2e. Opgave der manschappen, die weder in de tweede klasse zijn terug gesteld.

De kommandanten der kompagniën zullen hun rapport tevens verrijken met alle zoodanige opmerkingen, die zij vermeenen dat tot verbetering zoo wel der voorbereidende oefeningen, als tot de wijze van schijfschieten kunnen strekken. Zij zullen hunne aanmerkingen omtrent de gebruikte vuurwapenen, munitiën, enz., mededeelen; en de sterkte der kompagnie natie's gewijze opgeven.

De kommandanten der korpsen maken van die rapporten een résumé, en nemen zoodanige aanmerkingen over, welke van belang zijn; hunne verslagen wijders toelichtende met eigene beschouwingen.

Bij dit rapport zullen zij het duplicaat overleggen van de kompagnies rapporten.

In die verslagen zal het gezamenlijk aantal kogels moeten worden aangegeven, hetwelk na afloop der oefeningen is terug gevonden.

(*) De rapporten van de detachementen der afdeelingen depôt zullen regtstreeks aan de territoriale kommandanten ingezonden worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De territoriale kommandanten bieden, in de maand Januarij van elk jaar, die verslagen het Militair Departement aan; daarbij hunnerzijds zoodanige bemerkingen voegende, als zij noodig oordeelen tot bevordering der zaak.

Het wordt aan den kommandant van het korps overgelaten, om de belooningen voor de beste schutters, op de meest doeltreffende wijze, uit te deelen.

De ondervinding heeft geleerd, dat wanneer de manschappen behagen in het schieten hebben, zij zulks veel beter doen, dan in het omgekeerde geval. Tot opwekking van hunnen lust voor de schiet-oefeningen zal kunnen bijdragen, dat men hen zoo veel mogelijk de moeite bespare, van hun ledergoed te poetsen. Het ledergoed zal derhalve slechts dan omgehangen worden, wanneer de man geoefend wordt in het schieten en tirailleur.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA